

שאלות בדיני חנוכה ומנהגיה

1. מתי זמן הדלקת נרות לכתחילה (שתי דעות)?
2. מתי זמן הדלקת נרות בדיעבד?
3. באיזה צד של המנורה מדליקים את הנר הראשון?
4. באיזה נר מדליקים בראשונה מיום שני והלאה?
5. א. באיזה גובה צריכים להעמיד את הנרות לכתחילה?
ב. באיזה גובה כשר בדיעבד?
- ג. באיזה גובה אין מקיימים מצות הדלקה?
6. א. באיזה מקום מצוה להדליק את הנר?
ב. למה?
7. כמה זמן צריך לדלוק נר חנוכה?
8. מתי אם כבה הנר חייבים שוב להדליק אותו ומתי לא חייבים?
9. איזה מין דלק הוא הטוב ביותר לחנוכה, ולמה?
10. למה נוהגים להדליק נר נוסף הנקרא "שמש"?
11. אם אין יכולים להדליק נר חנוכה בזמן (בגלל טרדה או נסיעה) באיזה זמן לפנות ערב יכולים להדליק?
12. האם מותר להשתמש בפתילה שהשתמשו בה ביום הקודם?
13. מה מדליקים ראשונה - נר חנוכה או נר שבת?
14. מה מדליקים בראשונה - נר חנוכה או נר הבדלה?
15. איזה נר אסור בחנוכה, ובנר הבדלה - מצווה?
16. אדם הגר במקום אחד ואוכל במקום אחר - איפה הוא מדליק נרות חנוכה?
17. למה אישה חייבת בנר חנוכה, מה שאין כן בסוכה?
18. אלו איסורים חלים בימי חנוכה כמו בימי החג?
19. אם שכחו לומר בתפילה "על הניסים" - מתי חוזרים ומתי לא?
20. מה מוסיפים בתפילת חנוכה ומה גורעים?
21. מתי מוציאים שלשה ספרי תורה לקריאה?
22. באיזו תפילה יש דמיון בין חנוכה לסוכות?
23. מה יש בחנוכה ואין בפורים, ומה יש בפורים ואין בחנוכה?
24. במה דומים ימי חנוכה לחודש ניסן?
25. מה קרה בכ"ה בכסלו מלבד חנוכה המזבח בימי החשמונאים?
26. ארבע כוסות בפסח, מגילת אסתר, נר חנוכה - מצאו צד שווה ביניהם!
27. מצא שני טעמים לקביעת חנוכה לימי הלל והודאה.
28. לאילו מטרות בחיינו שימש ומשמש השמן ע"פ ההלכה?
29. אם שכח לומר על הניסים בברכת המזון, מה הדין?
30. מה ההבדל בין מנורת המקדש למנורת חנוכה?
31. אילו תשובות ידועות לך על הקושיה: "למה מדליקים נרות שמונה ימים הלא הנס היה רק בשבעה ימים, כי ליום אחד הספיק השמן?"

תשובות

1. שתי דעות: א. מדליקים אחרי צאת הכוכבים ב. מדליקים אחרי שקיעת החמה
2. בדיעבד אפשר להדליק כל הלילה, בזמן שלא כלתה רגל מן השוק, או שבני הבית ערים. אם בני הבית ישנים ידליק בלי ברכה, או יעירם משנתם ויברך.

3. את הנר הראשון מדליקים בצד ימין של המנורה.
4. דעה א' (כך אנו נוהגים) מיום שני והלאה מדליקים משמאל לימין - מתחילים בנר הנוסף, דעה ב': תמיד מדליקים בנר שבצד ימין.
5. א. לכתחילה צריך להעמיד את הנרות גבוה משלושה טפחים מהארץ ולא למעלה מעשרה טפחים.
- ב. בדיעבד יוצאים גם כשמעמידים למעלה מעשרה טפחים.
6. אם מדליק בפתח החצר או בפתח הבית הסמוך לרשות הרבים יעמיד בצד שמאל של הפתח, כדי שיהיה מוקף במצוות, במזוזה מימין ונרות חנוכה משמאל. אם מעמיד בבית יעמיד בחלון הפונה לרשות הרבים משום פרסומי ניסא, אבל גם יוצאים ידי חובת ההדלקה כשמעמידים על השולחן לפרסם הנס לבני הבית.
7. הנר צריך לדלוך חצי שעה אחרי צאת הכוכבים.
8. אם הדליק לפי הדין, וכבה הנר אין חייבים להדליק מחדש.
9. שמן זית הוא הטוב ביותר, כי הנס קרה בשמן זית.
10. היות ואסור להשתמש לאור נרות חנוכה לכך מדליקים "שמש" ומשתמשים לאורו.
11. אפשר להדליק שעה ורבע (זמניות) לפני צאת הכוכבים, רק ישים שמן שידלוך חצי שעה אחרי צאת הכוכבים.
12. אין צורך להחליף כל יום את הפתילות, אדרבא, נח להדליק פתילה שכבר דלקה פעם אחת.
13. נר חנוכה מדליקים קודם לנר שבת, כי האשה המקבלת שבת בהדלקת "נרות שבת" צריכה לצאת ידי חובה בהדלקת נרות חנוכה של בעלה.
14. דעה אחת - נר הבדלה קודם, דעה שניה - נר חנוכה קודם.
15. חיבר נרות יחד: בחנוכה - אסור ובהבדלה - מצווה
16. מדליק במקום האוכל שהוא אצלו העיקר
17. נשים חייבות בנר חנוכה כי גם הן היו באותו נס
18. בשמונת ימי חנוכה אסור בתענית ובהספד
19. אם עדיין לא הזכירו את "השם" של הברכה, חוזרים לומר "על הניסים" אם כבר הזכירו - אין חוזרים
20. בחנוכה מוסיפים בתפילה: "על הניסים", "הלל" וקריאת התורה גורעים - תחנון, למנצח, וצדקתך צדק (בשבת)
21. מוציאים שלושה ספרי תורה:
 - א. בר"ח טבת שחל בשבת חנוכה
 - ב. בר"ח אדר שחל בשבת (פרשת שקלים)
 - ג. בר"ח ניסן שחל בשבת (פרשת החודש)
 - ד. שמחת תורה.
22. בחנוכה ובסוכות (עם שמיני עצרת) גומרים שמונה ימים כל ההלל
23. בחנוכה יש קריאת "הלל" ואין סעודה, בפורים יש סעודה ואין קריאת "הלל"
24. בחנוכה קוראים בצבור פר' הנשיאים - נשיא אחד ליום, גם בניסן לפני פסח קורא היחיד פר' זאת.
25. בו ביום נגמרה מלאכת המשכן במדבר, אלא חכו בחנוכה המשכן לחודש ניסן משום כבודו של יצחק אבינו שנולד בניסן.
26. ארבע כוסות, קריאת המגילה, הדלקת נרות חנוכה חייבות גם נשים. כי גם "הן היו באותו הנס"
27. שני טעמים לקביעת חנוכה: א. נס פח השמן, ב. נצחון המכבים.
28. השמן שמש: א. למנורה. ב. למנחות. ג. למשיחת כהנים ומלכים ד. למשיחת "כלי שרת" במקדש.
29. כשמגיע להרחמן יאמר: יעשה לנו ניסים ונפלאות כשם שעשה לאבותינו בימים ההם בזמן הזה. בימי מתתיהו וכו'.
30. במנורת המקדש - שבעה קנים ובמנורת חנוכה - שמונה קנים
31. תשובות רבות ניתנו ע"י גדולי התורה בכל הדורות כאן אחת מהן: חילקו את השמן שבפך לשמונה ימים. כדי שהמנורה תהיה דולקת שעה קצרה בכל ערב ונעשה נס שמאותו השמן האירה המנורה כל הלילה בכל שמונת הימים.

ערוך ע"י הרב יצחק זייבסקי זצ"ל